

kommer mig, at Staten ikke har nogen Grund til at kræve, at Landarbejderne nødvendigvis maa møde med $\frac{1}{10}$ af Laanesummen. Det har vist sig i Løbet af de 14 Aar, den gældende Lov har virket, at Staten ikke har haft nævneværdige direkte Tab paa sine Udlaan. Efter den Opgørelse, der foreligger for 1912, har Staten paa en Udlaanssum af $25\frac{1}{2}$ Million Kroner ikke haft et større Tab end 10,996 Kroner. Det er et saa lille Tal, at det overhovedet ikke er værd at nævne i denne Forbindelse, men det viser, at Staten har fuld Sikkerhed for sine Penge. Statens Krav til Landarbejderne er ogsaa steget Aar efter Aar. Ganske vist er ogsaa Laanesummerne steget, men det er slet ikke helt sikkert, at Landarbejderne nu er bedre i Stand til eller lige saa godt i Stand til at udrede 800 Kr. som tidligere 400 Kr. Indtil 1904 var jo 400 Kr. det højeste Bidrag for Landarbejderne. Fra 1904 til 1909 var det 500 Kr., derefter blev det 650, og herefter vil man forlange mindst 800 Kr. Jeg siger mindst 800 Kr. Thi Forholdet er det, at det vil ikke hjælpe Landarbejderen, at han har 800 Kr. I mange Tilfælde vil det ikke være tilstrækkeligt. Lovforslaget bestemmer nemlig, at Statens Laan ikke maa overstige et Beløb, der svarer til Købesummen for Jorden og Omkostningerne ved Bygningernes Opførelse. Landarbejderen maa selv skaffe Besætning og de nødvendige Redskaber, og det vil i Virkeligheden sige, at han i mange Tilfælde maa møde med ikke saa lidt over de 800 Kr., medmindre han, som hidtil, vil stifte privat Gæld og derved bliver daarligere i Stand til at præstere, hvad han skal, til Stat og Kommune. Det er jo meget kostbart for Tiden at skaffe Besætning til en Ejendom, og til de Ejendomme, der oprettes efter dette Lovforslag, skal der en ret betydelig Besætning, ellers bliver det ikke muligt for Landarbejderen at klare sig paa Ejendommen. Det fremgaar af den Statistik, der er opført for de nuværende Husmandsbrug, at Gennemsnitskreaturholdet er 1 Hest, 4 Køer og 6 Svin. Og da Brugene antagelig i Fremtiden bliver noget større, kan de ikke nøjes med mindre end Gennemsnittet af det nuværende Husdyrhold. De 800 Kr. vil derfor ikke en Gang slaa til til at anskaffe Besætning for.

Naar man kræver, at Laansøgeren skal være i Besiddelse af 800 Kr., vil det hindre Landarbejderne i at komme i Besiddelse af denne Jord, og det var jo navnlig dem, man skulde hjælpe, og ikke bedre stillede Folk. Hidtil har Forholdet været det, at det hovedsagelig er ældre, gifte Landarbejdere,

der har søgt Laan. Jeg har hørt ærede Medlemmer sige, at de, der ønskede Laan, kunde spare, og de burde spare mere, end Tilfældet hidtil har været. Det er jo saa overordentlig let at sige til Folk, at de skal spare, men som Regel er det noget vanskeligere selv at praktisere Spareteorien. Hvis det nu var Tjenestefolk, der fortrinsvis søgte disse Laan, kunde der jo være nogen Mening i at sige, at de skulde spare. Men det er særlig ældre og gifte Landarbejdere, der har søgt disse Laan, og det vil det sikkert ogsaa vedblivende være. I Tiaaret 1899—1909 blev der givet 5,441 Laan. Deraf gaves 3,893 til Folk over 30 Aar, og ikke mindre end en Fjerdedel af samtlige Laantagere var over 40 Aar. Over 82 pCt. var gifte Mænd. Den langt overvejende Del af Laantagerne har været Daglejere, ikke en Gang 10 pCt. har været Tjenestekarle, og enkelte har været Haandværkere. 73 pCt. har været Daglejere, og det er jo ogsaa Landarbejderne, som man hele Tiden har villet hjælpe til Jord. Men jeg er bange for, at Bestemmelserne i Lovforslaget i nogen Maade vil hindre Landarbejderne i fremtidig at komme i Betragtning, fordi de har vanskeligt ved at præstere de Beløb, der her tales om, og saa opfylder jo Loven ikke sine Forudsætninger.

Det ærede Medlem for Københavns 6te Valgkreds (Hammerich) var bange for at sætte Kravene til Landarbejderne ned, thi selv om Statens Risiko ikke har været stor hidtil, kunde den blive større i Fremtiden. Dette begrundede han med, at vi stod overfor en Nedgangsperiode, og at det derfor var muligt, at Prisen paa Landbrug vilde gaa ned. Jeg tror, at denne Antagelse er fuldkommen urigtig. Selv om vi staar overfor en Nedgangsperiode, vil der neppe blive Tale om nogen Nedgang i Priserne paa Landbrugsejendomme. Man kunde i det højeste tænke sig, at der blev Nedgang i Jordpriserne, derimod er der ingen Sandsynlighed for, at det bliver billigere at bygge, eller at Husdyrene bliver billigere at købe. Der kræves jo stadig flere Husdyr paa de forskellige Brug, og ved den intensive Drift holder Husdyrene ikke nær saa længe som tidligere. Besætningen paa en vel-dreven Gaard vil ikke nu holde mere end 8—10 Aar. Hertil kommer, at hvis der indtræder en Nedgangsperiode i Byerne, vil ganske sikkert Efterspørgselen efter Landejendomme stige. Arbejderne vil fra Byerne søge tilbage til Landet, og der vil ikke foregaa nogen større Tilgang fra Landet til Byerne. En Nedgangsperiode i Købstæderne vil derfor aldeles ikke virke i den Retning,